

Bratislava 23. mája 2023

Vec: Mgr. Martin Surový: Dejiny farnosti Skalica v prvej polovici 20. storočia (1900-1945).
Školiteľský posudok diplomovej práce.

Diplomand Mgr. Martin Surový si veľmi šťastne zvolil tému svojej diplomovej práce. Venoval ju farnosti vo svojom rodnom meste Skalica, ku ktorému má aj osobne blízky vzťah, vytvárajúci onen „motivovaný záujem“, ktorý je predpokladom každej zapálenej vedeckej či odbornej práce. Drobnokresba dejín farnosti navyše ponúkla možnosť uskutočniť zmysluplný regionálny historický výskum primeraný nárokom diplomovej práce a dokresliť mnohé dosiaľ neznáme detaily, zaujímavé aj zo širšieho historického pohľadu.

Pri hodnotení diplomovej práce treba od počiatku mimoriadne vyzdvihnúť, že diplomand nezostal na ľahšej ceste prerozprávania doterajšej literatúry, ale mal odvahu, ochotu i schopnosť pustiť sa *ad fontes*, teda navštíviť archívy, pracovať s pôvodnými prameňmi a pokúsiť sa o skutočný historický výskum. Počas tohto výskumu navštívil Štátny archív v Trnave – pobočku v Skalici, Arcibiskupský archív v Trnave a archív skalickej farnosti, uložený budove farského úradu. Popri archívnom výskume systematicky preštudoval relevantnú literatúru a v zmysle *oral history* využil tiež historické svedectvá viacerých súčasníkov resp. ich bezprostredných potomkov, takže si vytvoril solídnu základňu pre poznanie skúmanej problematiky.

Z metodologického hľadiska je potrebné zdôrazniť, že sa diplomandovi podarilo vhodne skĺbiť cirkevnohistoricky a regionálne fokalizovaný pohľad so širšou národno- a cirkevnohistorickou perspektívou, takže jeho drobnokresba lokálnych dejín nezostala ahistoricky „visieť vo vzduchu“, ale bola včlenená do širšieho historického kontextu, vytvárajúceho rámec, v ktorom sa lokálne dejiny odohrávali. Zmysluplne boli zvolené aj chronologické medzníky výskumu: prvým je počiatok 20. storočia ako symbolická časová hranica, ktorá umožňuje viesť výklad od *ancient régime* habsburskej monarchie, v mnohom ešte zakorenený v starých formách a spôsoboch, ale už poznačený sekularizačnými vplyvmi, druhým je historický medzník roku 1945, ktorý v našich dejinách znamenal zásadnú zmenu politického usporiadania i príchod komunistického politického systému a jeho ideológie. Hoci autor mal materiál aj pre ďalšie obdobie, vzhľadom za závažnosť zmeny paradigmy, ku ktorej došlo v roku

1945, sa po dohode so školiteľkou rozhodol ukončiť výklad diplomovej práce v tomto období a ďalší pramenný materiál využiť pre neskoršiu plánovanú publikáciu.

Diplomová práca je zmysluplne štruktúrovaná. V prvej kapitole predstavuje širší profánno- a cirkevnohistorický kontext udalostí a procesov, v druhej kapitole sa venuje dejinám farnosti do vzniku Československa (1900-1918), v tretej kapitole medzivojnovému obdobiu (1918-1939) a štvrtej rokom samostatnej Slovenskej republiky (1939-1945).

Popri tomto základnom chronologickom členení integruje práca aj viaceré obsahové roviny. Osobitný dôraz kladie na predstavenie života a diela jednotlivých osobností skalických farárov. Práca tak sprostredkuje obraz toho, čo moderná historická metodológia nazýva „*storia incarnata*“, dejiny vyplnené nie anonymnými štruktúrami a procesmi, ale živými konajúcimi subjektami s ich osobnými dejinami i vzájomnými interakciami. Pozornosť sa venuje aj rekonštrukcii genézy a pôsobenia siete katolíckych spolkov, ktoré boli neodmysliteľným charakteristickým znakom slovenského katolicizmu prvej polovice 20. storočia, dejinám reholí, ktoré boli oddávna integrálnou súčasťou cirkevného a náboženského života v Skalici a aktívne sa podieľali na pastorácii, duchovnom a kultúrnom živote mestečka, rekonštruujú sa rozličné ďalšie aspekty náboženského života vo farnosti.

Prácu vhodne dopĺňujú zaujímavé prílohy: spomienky súčasníkov, zoznam kňazov pochádzajúcich zo Skalice a zoznam kaplánov, pôsobiacich v skalickej farnosti, s odkazmi na pramene k ich životopisom, a napokon tabuľky s relevantnými údajmi o národnom a náboženskom zložení skalického obyvateľstva.

Diplomandovi sa takýmto spôsobom podarilo nielen opísať dejiny farnosti v Skalici, ale prostredníctvom príkladu cirkevno-náboženského života v typickom malom historickom slovenskom mestečku sprostredkovať čitateľovi živý dotyk s realitou slovenských dejín pohnutej prvej polovice 20. storočia, ukázať každodennú prítomnosť a hlbokú zakorenenosť náboženskej dimenzie vo všetkých aspektoch slovenského života a dokresliť mnohé dosiaľ neznáme detaily, dopĺňajúce aj širšie historické poznanie.

Vyzdvihnúť treba napokon tiež skutočnosť, že kandidát na svojej diplomovej práci pracoval systematicky od počiatku prevzatia témy a vo vzájomnej interakcii výskumu a písania mal už v lete minulého roka hotovú kostru veľkej časti práce, ktorú potom v nasledujúcich mesiacoch iba dopĺňal a dobrušoval. Pravidelne tiež chodil na konzultácie a školiteľke posielal

čiasťky spracovaných textov na prečítanie. Kandidát teda preukázal schopnosť pracovať systematicky a priebežne.

Malou „chybou krásy“ práce je zoznam prameňov a literatúry, ktorý autor nepochopiteľne nazval „zoznamom bibliografických odkazov“ (sic!), v ktorom chýba samostatný zoznam použitých needovaných archívnych prameňov, edované pramene, pramene *oral history* a pápežské dokumenty sa miešajú v jednom zozname so zoznamom archívnych prameňov a internetových odkazov a literatúra sa neadekvátne nazýva „sekundárnym zdrojom“.

Po nevyhnutnej oprave zoznamu prameňov a literatúry a po prípadnom rozšírení práce o druhú polovicu 20. storočia, na ktorej diplomand nezávisle od záverečnej práce pracuje, odporúča školiteľka predloženú prácu publikovať, a tak priblížiť širšej verejnosti.

Diplomovú prácu školiteľka hodnotí známku „A“.

prof. Dr. phil. Emília Hrabovec